

עסק הביש השני?

29.07.2025 | חנן שי | אל"מ במיל" חנן שי | 29.07.2025
על פרשת ההרעה ותעלומת ההחמצה האסטרטגית: מי לא דבק בתחבולה שנועדה להכריע את חמאס ועקב כך למנוע ממנו את האפשרות להעליל על ישראל?

כדי להימנע ממשפט ההיסטוריה [?] להכריע את חמאס כעת

29.07.2025 | חנן שי | אל"מ במיל" חנן שי | 29.07.2025
ישראל טרם מימשה ברצועה את שתי מטרות המלחמה הראשיות: פירוק חמאס כארגון צבאי ופוליטי, והשבת החטופים. הקשר בין שתי המטרות ברור: השגת המטרה הראשונה באמצעות יצירת איום קיומי אמיתי ובר-מימוש על חמאס, עשויה להיות מנוף לשכנועו להיכנע, ובתמורה להסכמה ישראלית לקבלת כניעתו [?] לשחרר את החטופים.

ליצירת איום קיומי שיביא את האויב להחליט על כניעה יש שתי חלופות:

האחת [?] השמדת יכולות הלחימה שלו במסגרת **תהליך** בלתי תחום בזמן. עיקרו של תהליך זה הוא חיסול שיטתי, מוחלט או כמעט מוחלט, של יכולות הלחימה, מה שיגרום להנהגתו לבחור, בסיום התהליך או קרוב אליו, בין השמדה מוחלטת לכניעה.

והשנייה [?] הכרעה מהירה **במאורע** מתפרץ ותחום בזמן, שיגרום לאובדן יכולתו של האויב לממש את תכלית לחימתו. זאת כתוצאה מנטרול או השמדה של נכסים חיוניים, ובכך תהפוך לחימתו לחסרת תוחלת. אם חרף זאת לא ייכנע, כוחותיו יושמדו שיטתית בידי הצד המכריע, הנהנה מעליונות מבצעית מובהקת.

ניווה של יכולת ההכרעה והשלכותיה

הסבתו של צה"ל מצבא הכרעה מהירה לצבא הרתעה ניווה את יכולות התמרון היבשתי [?] שהן המפתח לניהול מלחמות הכרעה קצרות. אך תקלה חמורה מזו הייתה הסבת החשיבה המצביאותית בצה"ל מחשיבה צבאית מערכתית-סטרוקטורלית לחשיבה פוסט-מודרנית, שדוחה מבנים קבועים [?] ובמקרה הצבאי, את עקרונות תורת ההכרעה ההתקפית וההגנתית.

בעזרת מבנים אלה, בחשיבה מבנית (שאחד מרמטכ"ל לי צה"ל התפאר בהחלפתה ב"חופש לחשוב בלי שיעבוד למבנים מחייבים"), ולאור מטרה קונקרטית, אמור המצביא לזהות בתמונת האויב מערכת לחימה מוגדרת. עליו להכריע אותה באמצעות זיהוי גבולותיה, מרכיביה הראשיים [?] מרכז כובד, נכסים חיוניים, תורפות ויתרונות [?] ופיתוח רעיונות מצביאותיים פורצי דרך שיתנו מענה לשאלות: "מה יכריע?" ו"איך יש להכריע?" את האויב בהתקפה, ו"איך למנוע את הכרעתו?" [?] בהגנה.

בשל ניוון החשיבה המצביאותית, ישראל לא הייתה ערוכה לא להגנה ב-7 באוקטובר ולא להסרת האיום ברצועה ובלבנון בלחימה התקפית. במקום מימוש מטרות המלחמה ברצועה בתכנון של מהלך הכרעה קצר וממוקד, נבחר מסלול של תהליך בלתי תחום בזמן [?] שנועד להביא את חמאס לכניעה מתוך שחיקה והתשה. אלא שהעברת מרכז הכובד של חמאס מתחת לפני הקרקע [?] אל המנהור [?] הפכה את שחיקתו ללא יעילה: גם אם הוא מתפרק כצבא סדור, בגלל מחבליו הבודדים הוא אינו קורס, ואינו חדל מלתפקד כארגון צבאי-ממשלי.

העדר הישגים צבאיים וההשלכות על המשא ומתן

בהיעדר איום קיומי מידי ובר-מימוש, ישראל נגררת לשיחות להשבת החטופים, כשהיא נטולת הישגים צבאיים מכריעים שיאזנו ויכריעו את כללי המשחק המדיני. בשיחות אלה מתברר שוב ש"מכות קשות וכואבות" [?] ספינת הדגל של לחימת ההתשה שצה"ל אימץ [?] אינן בגדר מטבע עובר לסוחר שהתשה ושחיקה היא דרך חייו הקבועה.

שני נכסיו החיוניים של חמאס, שנטרולם בתחילת המלחמה היה מאפשר להכריעו במהירות, היו:

ציר פילדלפי [?] צינור החמצן החיצוני שלו, שנותק רק בשלב מאוחר מאוד של המערכה.

האזרחים [?] המהווים מגן אנושי המגביל את יכולת השמדתו בירי מנגד, והסיוע ההומניטרי הניתן להם הוא מקור ההזנה הלוגיסטית שלו.

בהיעדר תוכניות מגירה לחיסול חמאס, לא הוכן מראש פתרון לנטרול רכיב האוכלוסייה [?] כדוגמת העברתם מיד עם תחילת ההתקפה למקלט ההומניטרי בשטח שארה"ב הייתה שוכרת בצד המצרי של רפיח. לכן הדרך היחידה שנותרה הייתה חיסול שיטתי של יכולות חמאס [?] תחילה בפשיטות סייפיות ללא החזקה בשטח, ורק מאוחר יותר גם בהחזקה בשטחים שכבר נכבשו וטוהרו.

ניצול השטח שנכבש והצורך בשינוי אסטרטגי

במסגרת תהליך ההשמדה השיטתית, השתלט צה"ל על למעלה מ-70 אחוז משטח הרצועה [?] הישג משמעותי שהיה צריך לשמש מנוף לנטרול הנכס החיוני האחרון שנותר לחמאס: אזרחיו. היה על ישראל להוציאם משליטתו [?] באמצעות השארתם בנקודות החלוקה ההומניטריות,

והפיכתן למקלטים הומניטריים.

מהלך כזה היה מאפשר להפסיק את אספקת הסיוע ההומניטרי לשטחים שבשליטת חמאס, ובכך לכתרו. כך היה ניתן להוסיף על שחיקתו בירי מנגד גם את הרעבתו ² ולהציבו תוך זמן קצר יחסית, להערכת מומחים בתקשורת, בפני הברירה: להיכחד במנהרותיו ² או להיכנע כבכל מלחמות ישראל בעבר, בתנאיה של ישראל.

המהלך היה מטיל על צה"ל אחריות להפעלה של ממשל צבאי במקלטים ² אתגר כבד, אך גם הזדמנות לתגובה מוסרית מהדהדת מול מסע הדה-הומניזציה שחמאס מנהל נגד ישראל: הקמת מרפאות, בתי חולים ושירותים לאזרחים ² הייתה עשויה להוות משקל נגד מוסרי משמעותי הן להתנהגותו הבלתי מוסרית של חמאס כלפי אזרחיו שלו והן להתנהגותן של הדמוקרטיה הליברליות שבדבקותן הברוקרטית העיוורת בדיני המלחמה, מתעלמות לחלוטין מהמוסר שמעל לדין היבש.

הצורך בהכרעה מיידית והימנעות מטעויות העבר

במקום לבחור בהכרעה, הוחלט להמשיך בהתשת חמאס ושחיקתו בלחימה משולבת אווירית וקרקעית ששוחקת את כוחותינו לשם גריעה נוספת של שטחיו שתרומתם להכרעתו נמוכה. בגלל השארת האזרחים בתחומי, ישראל לא רק מחויבת בהמשך הזנתם שמשמעה המשך הזנתו הלוגיסטית של חמאס, אלא בגלל הידיעות הנכנסות על בזיזת חמישים אחוז מהאספקה על ידי חמאס, עליה עוד להגביר את היקף האספקה ולאפשר בכך לחמאס להאריך את משך שרידותו, במידה ויכותר ויורעב.

ההתפתחות החמורה הזאת, שמעידה שחמאס מודע לכך שכיתורו והרעבתו יביאו להכרעתו ולכניעתו, מחייבת לבחון מיד דרך פעולה שלישית שעיקרה: במקום הכרעתו של חמאס במהלך אופרטיבי כולל אחד, הכרעתו ההדרגתית המצטברת על ידי כיתורו והרעבתו באחת מגזרות הפעולה שלו אחרי חילוץ אזרחיה למקלט הומניטרי. לדוגמה, התוחמת הצפונית, וניצול בקשתו האפשרית להיכנע בגזרה זו, כמנוף מידי לקבלת חטופים ולקבלת כניעתו גם בשאר הגזרות.

מניעת פסק דין היסטורי

עלינו לוודא שההיסטוריה לא תפסוק כי הישגיו המרשימים של מבצע "חרבות ברזל" לא נוצלו במלואם להבסת חמאס במהלך הכרעתי נגדו ² אלטרנטיבה לתהליך הסיזיפי של "לעיסת פירים ומבנים" כ"לעיסת גדרות התיל" במלחמת העולם הראשונה. הכרעתו של חמאס, גם בשלב מאוחר זה של המלחמה, תהווה תיקון מהותי לעובדה שהמלחמה לא תוכננה מראש ונוהלה ברובה בניגוד לעקרונותיה וכלליה. חשוב מכך, הכרעה זו תספק הוכחה שהופק הלקח הראשי מהמלחמה ² אסון הסבתו של צה"ל לצבא הרתעה ² ושצה"ל כבר במהלכה חזר ליעודו מיום הקמתו: להיות צבא הכרעה ביבשה, כבאוויר באירן.

ולוואי, שלא יתגלה חלילה, שרתיעה מהפעלה ולו גם מוגבלת של ממשל צבאי, היא שגרמה להחמצה ההיסטורית.

הפתרון: יוזמת ההגירה של טראמפ

29.07.2025 | written by מאיר בן שבת

בחמאס מעריכים שהמגמה כעת היא לטובתם, ומקשיחים עמדות | קידום יוזמת ההגירה מרצון יכניס את חמאס ללחץ ויענה גם לטענות על רעב | בשטח אפשר לשנות את התמונה בלי להגדיל את הסיכון לחיילינו.

"עם כלביא" היום שאחרי

29.07.2025 | written by פרופ' קובי מיכאל

עיקרי הדברים

את מבצע "עם כלביא" יש להבין כחלק מההיגיון האסטרטגי המעודכן שישראל אימצה כבר בשלביה הראשונים של המלחמה שנכפתה עליה ב-7 באוקטובר 2023. מהותו היא לחולל שינוי מהמעלה השנייה, שמשמעותו שינוי המערכת האזורית באמצעות פגיעה של ממש במרכז הכובד המרכזי או העיקרי שלה ראש התמנון איראן.

לאחר כ-20 חודשי לחימה, ששיאם במבצע "עם כלביא", הצליחה ישראל לפרוס את טבעת האש שבנתה איראן בעמל ובממון רב במשך עשרות שנים, להחליש את איראן ואת שלוחיה כמרכז כובד של המערכת האזורית ולהכשיר את התנאים לעיצובה מחדש של המערכת האזורית.

במבצע "עם כלביא" הביאה ישראל לידי ביטוי יכולות מודיעיניות ומבצעיות יוצאות דופן, תחכום, נחישות והונאה. את המבצע יש לנתח בשלוש רמות ניתוח (כסיום של תהליך, כהמשך טבעי של המלחמה האזורית, וכפתיחה אפשרית של מערכה חדשה), כאשר כל תרחיש סיום בין אם מדובר בהסכם עם האיראנים, בהפסקת אש בפועל ללא הסדרה רשמית או בגלישה למלחמת התשה אינו חף מסיכונים ומעמיד את ישראל בפני אתגרים מורכבים.

האתגר הבולט ביותר הניצב בפני ישראל בעת הנוכחית הוא יכולתה של לממש אכיפה אפקטיבית, בייחוד לנוכח רצונה העז של איראן בנקמה. ישראל נדרשת להקים מנגנון יעיל ל"כיסוח דשא" שימנע מאיראן לשקם את יכולותיה הגרעיניות והבליסטיות ואת רשת שלוחיה. הדבר צריך להיעשות בתיאום הדוק מול ארה"ב, כאשר האינטרס הישראלי הברור הוא להבטיח את מקומה של ארה"ב כמובילה, כשישראל לצידה, במניעתה של איראן משיקום היכולות.

לצד האתגרים, המבצע באיראן משפיע על המרחבים השונים ומייצר מרחבי הזדמנויות חדשים שישראל חייבת לנצל כדי לקבע את ההישג. משהוכיחה ישראל ביתר שאת את אמינותה בהפעלת כוחה נגד האיום האיראני, בשלו התנאים להעמקת הנורמליזציה והרחבתה למדינות אחרות (ערב הסעודית, אינדונזיה, סוריה ועוד), תוך חיזוק הבריתות האזוריות והעמקת שיתוף הפעולה הכלכלי והאנרגטי.

כל זאת במקביל לפעילות ישראלית יזומה בזירות הסמוכות ל[1] לסיום המלחמה ברצועת עזה לאחר הבטחת פירוק חמאס כריבון אפקטיבי, לפירוז רצועת עזה ושחרור החטופים, לפירוז המוחלט של דרום לבנון עד הליטאני והחלשה משמעותית עוד יותר של חיזבאללה בלבנון, ולהעמקת התיאום הביטחוני והמודיעיני עם מצרים וירדן.[1]

[1] המסמך נכתב על בסיס תובנות שהועלו על ידי חוקרי המכון במסגרת פורום חשיבה מכוני, ומחברי המסמך מבקשים להודות לראש המכון ולחוקריו על תרומתם החשובה.

לקריאת המאמר במלואו

התקרית ליד בית חנון מוכיחה את הצורך בהמשך הלחימה

written by מאיר בן שבת | 29.07.2025

התעוזה הגוברת של מחבלי חמאס לא נובעת רק מהאפשרויות שנוצרו בעקבות הרחבת הלחימה והחיכוך, אלא מזיהוי הלחץ להגיע לעיסקה. מה שמונע את שבירת רוחו של ארגון הטרור הוא הידיעה שבכל רגע שירצה הוא יוכל לעצור את התוקפנות הישראלית, לקנות עוד שקט ולחדש את שליטתו.

המטרה: להשאיר את המלחמה פתוחה ולהפחית את מחירי העיסקה

29.07.2025 | שבת בן מאיר written by
קשה להתקדם בתוכניות האזוריות בלי לסיים עם עזה, אבל חשוב יותר הוא לסיים באופן שלא
משאיר האזור הזה כמקור לצרות בעתיד.

לא רק סגירת אונר"א: הפתרון לבעיית הפליטים הפלסטינים

29.07.2025 | עדי שורץ written by
המלחמה בשבע חזיתות הולידה גם הזדמנויות ² ביניהן חיזוק הזכות היהודית למדינה. בהסכמים
בכל הגבולות עלינו להתנות על צמצום הכרה ב"פליטי פלסטין", וכך גם תצטמצם המוטיבציה
להשמדת ישראל והקמת מדינה ערבית.

נורמליזציה אינה תחליף להכרעת חמאס

29.07.2025 | אשר פרדמן written by
הרחבת הסכמי אברהם נראית מפתה ² אבל אם היא תגיע בלי חיסול כוחו של חמאס בעזה, זו
תהיה סכנה אסטרטגית.

לא לטמון את הראש בחול: מה אנחנו עלולים להשאיר אחרינו בעזה?

29.07.2025 | בן שבת written by

כל החלטה שהממשלה תקבל בעניין עזה היא לגיטימית ובלבד שלא נטמון את ראשינו בחול ☒ מרכיב הזמן דוחק לאמץ גישה אחרת מזו בלחימה בעזה, כזו שמגבירה את האפקט ומקצרת את הטווחים עד להשגת המטרות.

חמאס מתאושש מהמכה הקשה שספג, והאתגר הישראלי רחוק מסיום

29.07.2025 | עדי שורץ written by

20 חודשים אחרי ה-7 באוקטובר: חמאס מצמצם פערים וישראל עדיין מחפשת אסטרטגיה ליום שאחרי | בלי שינוי אידאולוגי עמוק, האיום רק משנה צורה.